

Nr 7

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av sockernäringen.

I en den 5 mars 1965 dagtecknad proposition, nr 73, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att godkänna de i propositionen angivna grunderna för reglering av sockerbetsodlingen och sockertillverkningen under tiden den 1 maj 1965—den 30 april 1966.

I propositionen har redovisats ett av statens jordbruksnämnd framlagt förslag till provisorisk reglering av sockernäringen för tiden den 1 maj 1965—den 30 april 1966. Förslaget grundas på en den 16 februari 1965 träffad överenskommelse mellan jordbruksnämnden samt företrädare för Sveriges betodlares centralförening och Svenska sockerfabriks aktiebolaget. Överenskommelsen har tillstyrkts av jordbrukets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation. Å s. 3—5 i propositionen har lämnats redogörelse för det gällande regleringssystemet för sockernäringen avseende tiden den 1 maj 1960—den 30 april 1965 samt för sockernäringens förhållande efter den 1 maj 1960. Jordbruksnämndens förenämnda förslag har närmare redovisats å s. 5—12 i propositionen. Utskottet får i fråga om det närmare innehållet i nu nämnda avsnitt hänvisa till propositionen.

Departementschefen har anfört följande.

»Den utformning av stödet åt sockerbetsodlingen och sockertillverkningen som gäller till den 30 april 1965 fastställdes av 1960 års riksdag. Regleringssystemet bygger för sockernäringen i huvudsak på samma principer som för jordbruksvaror i övrigt.

Såsom inledningsvis berörts stod det under våren 1964 klart att 1960 års jordbruksutredning inte skulle bli färdig i sådan tid att på utredningens förslag grundad reglering av bl. a. sockernäringen skulle kunna genomföras vid utgången av det gällande regleringssystemets giltighetstid. Statens jordbruksnämnd fick därför i uppdrag att inkomma med förslag till en provisorisk reglering för en tolv månadersperiod. Jordbruksnämnden har därefter, efter överenskommelse med styrelsen för Sveriges betodlares centralförening och representanter för Svenska sockerfabriks aktiebolaget framlagt förslag till sådan provisorisk reglering under regleringsåret 1965/66, dvs. den 1 maj 1965—den 30 april 1966. Förslaget innebär i princip en förläng-

ning av det regleringssystem för socker som tillämpats sedan den 1 maj 1960, men de ekonomiska villkoren ändras i vissa hänseenden.

Det nu föreslagna regleringssystemets innehåll framgår av redogörelsen i det föregående. Jag vill emellertid fästa uppmärksamheten på följande bestämmelser.

Till grund för beräkningen av det världsmarknadspris på socker, som är normerande för gränsskyddet för betodlingen, har sedan länge legat den s. k. London-noteringen. Under senare år har denna inte ansetts utgöra en tillförlitlig mätare, eftersom socker regelmässigt kunnat importeras till inte obetydligt lägre pris. Under nästa regleringsår skall enligt jordbruksnämndens förslag Paris-börsens s. k. spot-notering, som f. n. ligger ca 10 öre lägre än London-noteringen, tjäna som utgångspunkt för gränsskyddet. Med hänsyn till Paris-börsens noteringar under de senaste månaderna beräknar nämnden att priset vid import av socker vid nästa regleringsårs början kommer att vara 43 öre per kg.

Grundpriset på sockerbetor med 16 % sockerhalt har för år 1965 förutsetts bli 10:70 kr. per dt. Detta pris har ansetts erforderligt för att upprätthålla en betodling av ungefär samma omfattning som år 1964. Till skillnad från vad som nu gäller föreskrivs inte någon maximiareal för odlingen.

Med utgångspunkt i de beräkningar, som jordbruksnämnden gjort rörande de totala kostnaderna för framställning av socker ur svenska betor, föreslår nämnden ett mittpris på socker av 110,67 öre per kg. Detta innebär en höjning i förhållande till nuläget med 0,46 öre per kg. Samtidigt innebär överenskommelsen att spännvidden mellan mittpris samt de övre och nedre prisgränserna ökas från $\pm 10\%$ till $\pm 15\%$ av mittpriset. Övre prisgränsen blir således 127,27 öre per kg och nedre prisgränsen 94,07 öre per kg. Skillnaden mellan det föreslagna mittpriset och det beräknade importpriset den 1 maj 1965, eller 67,67 öre per kg, utgör erforderlig införselavgift vid denna tidpunkt. Den föreslagna införselavgiften överstiger den nu gällande normalavgiften med 17,89 öre per kg. Liksom hittills skall införselavgifterna tillföras den av jordbruksnämnden förvaltade sockerregleringsfonden.

Enligt förslaget skall sockerbolaget, om betarealen år 1965 överstiger 44 500 ha, tillföra sockerregleringsfonden medel enligt i förslaget angivna regler. Den nuvarande regeln om särskild kompensation åt bolaget vid odling av mindre areal sockerbetor än 48 000 ha har utgått. Den del av betpriset, som bolaget skall erlägga, minskas från — i runda tal — 85 % till 70 %.

Från sockerregleringsfonden avses liksom hittills utgå resterande del av betpriset. Härjämte skall lämnas bidrag enligt i huvudsak oförändrade regler för att upprätthålla betodling och sockertillverkning på Gotland och Öland. I förslaget ingår att de regler för prisjusteringar, som gäller eller kan komma att gälla för jordbruksprisregleringen, skall tillämpas även för soc-

ker. Dessutom behålls den särskilda bestämmelsen om viss ersättning åt sockerbolaget vid kostnadsstegringar.

Jag har låtit verkställa uppskattningar av de ekonomiska konsekvenserna för berörda parter av förslaget vid det världsmarknadspris på socker som förutsatts då överenskommelsen träffades. Med utgångspunkt från detta antagande kan partipriset på socker den 1 maj 1965 komma att stiga med i genomsnitt inemot 7 öre per kg, vilket vid nuvarande sockerförbrukning motsvarar ca 22 milj. kr. per år. Denna prisökning återverkar självfallet på konsumentpriset på socker. För betodlarnas del synes bruttointäkterna för 1965 års skörd kunna öka med ca 8 % eller 14,5 milj. kr. jämfört med en beräkning enligt de ekonomiska villkoren i gällande regleringssystem. Sockerbolagets bruttointäkter torde enligt samma uppskattningar öka med 6 å 7 milj. kr.

Vid min bedömning av de ekonomiska bestämmelserna i det föreliggande förslaget har jag också beaktat att utvecklingen av världsmarknadspriset på socker självfallet är svår att förutse. Sedan år 1961 har stora prisfluktuationer registrerats på den internationella sockermarknaden. Under de senast förflutna 18 månaderna har noteringen på London-börsen varit högst ca 1: 80 kr. och lägst ca 50 öre per kg socker. Härjämte har under de fem år, som nuvarande regleringssystem för socker tillämpats, kostnaderna för såväl betodlingen som sockerframställningen i övrigt i Sverige fortlöpande stigit. Dessa kostnader låg för 1964 års betskörd omkring 25 % över 1960 års nivå. Samtidigt har gränsskyddet för socker kraftigt höjts. Den införselavgift, som förutsatts skola gälla från den 1 maj i år, uppgår till 157 % av det antagna sockerpriset på världsmarknaden. Den svenska sockerbetsodlingen och sockertillverkningen är således kostsam i förhållande till det nuvarande internationella marknadsläget för socker.

Mot bakgrunden av den angivna utvecklingen måste i fortsättningen särskild uppmärksamhet ägnas åt den svenska sockerbetsodlingen och sockertillverkningen. Det föreliggande förslaget avser endast en provisorisk reglering för en tolv månadersperiod i avvaktan på resultatet av jordbruksutredningens arbete. Med hänsyn härtill bör de av jordbruksnämnden förordade villkoren kunna godtas som grund för utformningen av regleringssystemet för socker under tiden den 1 maj 1965—den 30 april 1966. Såsom nämnden berört i sin framställning bör Kungl. Maj:t äga vidta de åtgärder och de jämkningar i systemet, som kan erfordras om ej heller Paris-börsens sockernotering visar sig vara tillfredsställande som utgångspunkt för gränsskyddet.»

Utskottet. Såsom anförts i propositionen har statens jordbruksnämnd, efter överenskommelse med styrelsen för Sveriges betodlares centralförening och representanter för Svenska sockerfabriks aktiebolaget, framlagt

förslag till provisorisk reglering av sockernäringen under tiden den 1 maj 1965—den 30 april 1966. Förslaget innebär i princip en förlängning av det regleringssystem för socker som tillämpats sedan den 1 maj 1960, men de ekonomiska villkoren ändras i vissa hänseenden på sätt som närmare redovisats i propositionen.

Det föreliggande förslaget avser såsom nämnts endast en provisorisk reglering för en tolv månadersperiod i avvaktan på resultatet av 1960 års jordbruksutrednings arbete. Med hänsyn härtill anser utskottet i likhet med departementschefen, att de av jordbruksnämnden förordade villkoren bör kunna godtas som grund för utformningen av regleringssystemet för socker under tiden den 1 maj 1965—den 30 april 1966.

Med återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må godkänna de i propositionen nr 73 angivna grunderna för reglering av sockerbetsodlingen och sockertillverkningen under tiden den 1 maj 1965—den 30 april 1966.

Med hänsyn till ärendets brådskande natur får utskottet hemställa att förevarande utlåtande måtte företas till avgörande efter allenast en bordläggning.

Stockholm den 8 april 1965

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Hjalmar Nilsson, Mossberger, Hedström, Hermansson, Magnusson, Gunnar Pettersson, Isacson, Skärman och fru Hultell;

från andra kammaren: herr Hansson i Skegrie, fru Lindskog, herrar Arweson, Nilsson i Lönsboda, Jonasson, Eskilsson i Likenäsa, Johansson i Simrishamn, Hedin, Jönsson i Malmö och Berndtsson.